

Se bomo spametovali?

»Akcija 1000 podpisov« je, kot smo že ugotovili v prejšnji številki našega lista, popolnoma uspešna. To z zadovoljstvom in tudi s ponosom poudarjajo zlasti pri goriški Slovenski skupnosti, saj je bilo treba na Goriškem dejansko v nekaj dneh zbrati podpise skoraj polovice tradicionalnih volilcev edine slovenske politične organizacije v Italiji. V nasprotnem primeru na skorajšnjih pokrajinskih volitvah ne bi bilo slovenske kandidatne liste.

»Več kot ugoden razplet akcije zbiranja podpisov,« pravi tiskovno poročilo goriške Ssk — »dokazuje, da so načela naše organizacije tudi v novem času prav tako veljavna in prodorna, če ne celo veljavnejša in prodornejša kot prej. Imeli smo hkrati priložnost, da ugotovimo, kako se obnaša naš volilni zbor. Živimo vsekakor v času, ko razcepljenost ni perspektivna in ko so v duhu nove Evrope prav manjšine tisti preizkusni kamen, na katerem se preverja veljavnost strankinih programov. Pri pravkar omenjeni akciji je odziv naših volilcev presejal pričakovanja in Ssk vidi v tem težnjo po povratku k osnovnim kulturnim in civilizacijskim temeljem, pri čemer predstavljajo narodna zavest in priznanje ter spoštovanje vseh narodov nepogrešljiv dejavnik novega časa, ki prihaja tudi do nas.«

Smatrali smo za potrebno navesti glavne misli iz sporočila naših goriških prijateljev iz vrst Slovenske skupnosti, ker smo prepričani, da ne gre le za obeta-ven uvod v volilni boj, temveč tudi za dokaz, da se je tudi znotraj naše slovenske manjšine nekaj začelo premikati, da morda jemljejo za vedno slovo razne ideologije, ki so se izkazale za izmišljene, nas globoko razdvajale ter omogočale vsakovrstne manipulacije z nami. Kam je vse to privedlo, je na dlani. Doživeli smo, da nam grozi resna nevarnost da bomo izginili iz deželne-ega sveta, da ne bomo torej imeli več svojega predstavnika v tem zelo pomembnem zakonodajnem telesu, kot nam tudi grozi nevar-

DRAGO LEGIŠA

Pogovor z glavnim kandidatom Ssk za goriško pokrajino Damijanom Terpinom

»Še smo tu, uporni in načelni«

Slovenska skupnost v Gorici kandidira za pokrajinskega predsednika v pokrajinskem svetu (tako se po novem imenujejo nekdanji »nosilci liste«) odvetnika Damjana Terpina, ki pripada mlajši generaciji, a se že več let ukvarja s politiko. Med drugim je član strankinih svetov in tajništva na deželni in pokrajinski ravni, poleg tega pa je deželni tajnik Mladinske sekcije Slovenske skupnosti.

Kakšne so, glede na novo volilno zakonodajo, možnosti za izvolitev slovenskega predstavnika v goriški pokrajinski svet?

Najprej moram povedati, da je novi zakon o pokrajinskih in občinskih volitvah, blago rečeno, nejasen. Poleg tega tako Centralni volilni uradi na sodišču kot tudi prefektore niso znali oz. mogli nuditi nikakršnih točnih odgovorov na kopico vprašanj v zvezi z zbiranjem podpisov, načinom predstavitve kandidatnih list itd. Pri vsem tem so se dogajale neverjetne stvari, ki so veren dokaz kaosa, v katerem se ta država nahaja.

Stranka Slovenske skupnosti me je predlagala za »nosilca liste«, torej tistega, ki bi zasedel mesto svetovalca v primeru, da bi Ssk dobila vsaj en sedež. Po novi zakonodaji pripada to mesto najprej tistemu, ki kandidira za mesto predsednika pokrajine. Od tod tudi moja kandidatura za to mesto.

Slovenci smo v prejšnji mandatni dobi imeli dva predstavnika v pokra-

Damijan Terpin

jinskem svetu: dr. Mirka Spacapano (Ssk), ki je bil tudi odbornik, in Aleksandro Devetak (PDS), ki je postala odbornica v zadnjih mesecih.

Glede na število zbranih podpisov (skoraj 1400!!!) ima naša stranka zelo dobre možnosti za ponovno izvoli-

tev svojega svetovalca, saj smo praktično pritegnili k podpisovanju skoraj polovico števila naših dosedanjih volilcev, kar pomeni, da se je krog naših potencialnih volilcev zelo razširil. Ogromno je bilo t.i. »novih« podpisnikov, ki doslej najbrž niso glasovali za našo stranko. Upam, da bodo svojemu podpisu za Ssk dodali še svoj glas.

V primeru, da bi Ssk ne bila med dvema najmočnejšima strankama, se bomo morali v morebitnem drugem krogu volitev odločiti za podporo enemu ali drugemu kandidatu za predsednika pokrajine, sicer bi praktično izgubili mandat, ki bi bil pridobljen v prvem krogu.

Kako se goriška Slovenska skupnost pripravlja na volitve in kakšni so njeni programi?

Stranka Ssk se žal, kot vsa leta, pripravlja na volitve amatersko, v smislu, da se lahko zanaša le na dobro voljo in prosti čas svojih predstavnikov, aktivistov in simpatizerjev. Kljub temu pa smo dosegli veliko zmago, da smo zbrali ogromno število podpisov in jih, prvi med vsemi strankami, predstavili na sodišču skupno

Vprašanja je postavila Helena Jovanovič

Dejavna manjšinska solidarnost

Slovenska skupnost izraža veliko nezadovoljstvo nad izvajanju ministrskega predsednika Ciampija, ki v svojem programskem govoru sploh ni omenil manjšinske problematike v Italiji, med posvetovanji za sestavo vlade pa tudi ni sprejel zastopnikov manjšinskih strank, ki so prisotne v parlamentu. Slovenska skupnost je bila mandatarja pravočasno opozorila na odprta vprašanja Slovencev v Italiji s posebno pomenico. V njej je zlasti podčrtala zahtevo po pravičnih zaščitnih določilih in po jamstvih za zastopstvo manjšin v okviru snujočih se volilnih reform.

Žal se je zgodilo, da tudi predstavniki italijanskih strank v razpravi o zaupnici niso sprožili tega vprašanja. Zato je Slovenska skupnost toliko bolj hvaležna poslancu Union Valdôtaine Caveriju, ki je edini spregovoril o nuj-

nosti odobritve tako okvirnega zakona za jezikovne skupnosti v Italiji kot globalnega zaščitnega zakona za Slovence, in pa poslancu Südtiroler Volkspartei Ebnerju, ki je v glasovalni izjavi spregovoril o nevarnosti, da novi deželni volilni zakon izbrise slovensko prisotnost v deželnem svetu Furlanije-Juljske krajine. Ebnerjev nastop, ki ga je neposredno prenašala tudi televizija, je spomnil na dejstvo, da ima italijanska manjšina v Sloveniji zagotovljena mesta v voljenih telesih. Italija pa ni usmerjena v Evropo, je še pribil, če po mnenju nekaterih za Slovence ne bi smelo več biti mesta v deželem svetu.

Obe manjšinski stranki, s katerima Slovenska skupnost že dolgo vzdržuje dobre in delovne stike, sta izrazili solidarnost naši narodnostni skupnosti, glede

volilnih reform, ki naj bodo pravične do narodnih manjšin, pa pričakujemo jasnih stališč vlade, vladnih, opozicijskih pa tudi tistih sil, ki so v tem trenutku obtičale nekje na sredi.

Izjave, ki jih je dal v tem smislu v Primorskem dnevniku tržaški demokrščanski poslanec Coloni, niso nič kaj vzpodbudne. Podtajnik v zakladnem ministertvu obžaluje, da »Ssk ni uspela skleniti dogovora s KD za deželne volitve«. Človek se pri tem vpraša, koliko vpliva ima poslanec Coloni, spričo dejstva, da se med strankama sploh niso začela pogajanja o možni povezavi zaradi »veta« tržaških krščanskih demokratov. Skorajda kot roganje pa izzveni njegovo mnenje o zajamčenem zastopstvu, češ da ga ni mogoče priznati 100 osebam, »kar seveda ne pomeni, da je Slovencev v Italiji samo 100«...

RADIO TRST A

■ ČETRTEK, 13. maja, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Obtoženci 2. tržaškega procesa; 10.00 Poročila; 11.30 Ivan Cankar: Podobe iz sanj; 12.00 Moja srečanja z ljudmi v stiski. Pripravlja Janko Bohak; 12.40 Primorska poje; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 15.00 Kantavtorji in šansonjeji; 15.30 Mladi val; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Četrtrkova srečanja: »Vaš Pepi in papači«, prof. Kosovel piše iz zapora.

■ PETEK, 14. maja, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Okno na Arbat. Pripravila Martina Kafol; 9.00 Literarni utrinek. Napisal Jakob Renko; 10.00 Poročila; 11.30 Ivan Cankar: Podobe iz sanj; 12.00 Alpe-Jadran; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.30 Iz preteklosti v sedanjost. Pripravila Vlado Klemše; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 »Barvna šahovnica«; 14.30 Od Milj do Devina; 15.30 Mladi val; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba.

■ SOBOTA, 15. maja, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 9.00 Bučanje himalajskih hudournikov; 10.00 Poročila; 11.30 Ivan Cankar: Podobe iz sanj; 12.00 Ta rozajanski glas — Oddaja iz Reziej; 12.45 Glasnik Kanalske doline; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Nediški zvon; 15.00 Ciril Zlobec: »Italijanska srečanja slovenskega pesnika«; 16.00 Šaljivo — resno; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Mala scena: »Ob srebrni reki«. Izbor izseljeniške proze, ki ga je pripravila Zora Tavčar.

■ NEDELJA, 16. maja, ob: 8.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.30 Kmetijski tednik; 9.00 Sv. maša iz župnijske cerkve v Rojanu; 9.45 Pregled slovenskega tiska v Italiji; 10.00 Mladinski oder. Zlata Jurin: »V rekordnem času okoli sveta«; 11.00 Za smeh in dobro voljo; 12.00 Narodnostni trenutek Slovencev; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Mala scena: »Ob srebrni reki«. Izbor izseljeniške proze, (Zora Tavčar); 15.30 Krajevne stvarnosti; 17.00 Šport in glasba.

■ PONEDELJEK, 17. maja, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.10 Jugoslavija po letu 1945; 8.55 15 minut z...; 9.10 »Ljubi... ne ljubi«, bolj ali manj resnične zgodbe o spogledovanju in nesojenih ljubeznih; 10.00 Poročila; 11.30 Ivan Cankar: Podobe iz sanj; 12.00 Kamen in sonce (egiptovski dnevnik); 12.40 Primorska poje; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Gospodarska problematika; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 »Srečanje z novo pesmico«; 15.10 Nikoli ni prepozno za učenje; 15.30 Mladi val; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba.

■ TOREK, 18. maja, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Zvočna ropotarnica, glasovi in zanimivosti iz radijskega arhiva; 10.00 Poročila; 11.30 Ivan Cankar: Podobe iz sanj; 12.00 Nepoznani planet Zemlja; 12.40 Primorska poje; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 16.00 Mladi val; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Jože Babič »Rosa L. — kronika o neki revolucionarki«.

■ SREDA, 19. maja, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Narodnostni trenutek Slovencev; 10.00 Poročila; 11.30 Ivan Cankar: Podobe iz sanj; 12.00 Male skrbi — veliko veselje; 12.40 Primorska poje; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Na goriškem valu; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Na goriškem valu; 15.30 Mladi val; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Tihotapstvo, ropi, krivolovi in druga hudodelstva ob meji.

Zaprte meje na Drini odločilno?

Vse kaže, da so se odnosi med Srbijo in bosanskimi srbi v Bosni in Hercegovini hudo zaostri, potem ko je »parlament« na Palah zavrnil podpis mirovnega načrta, ki sta ga bila izoblikovala predstavnik OZN Vance in Owen. Na ozemlje ZRJ (Srbije in Črne gore) baje nimajo vstopa voditelji Republike srbske v Bosni in

Hercegovini, med njimi predsednik Karadžić.

Srbska prvaka Čosić, Milošević ter predsednik Črne gore Bulatović so na Palah doživeli neuspeh, saj jim ni uspelo prepričati članov »parlamenta«, naj vendarle potrdijo že omenjeni mirovni načrt, ki ga je bil v Atenah podpisal Karadžić. Neuspeh je v političnem pogledu tembolj pekoč, ker je bil na Palah prisoten tudi grški ministrski predsednik Mitsotakis, pobudnik srečanja v Atenah.

Sklep, ki je bil sprejet na Palah, naj se o mirovnem načrtu izrečejo bosanski Srbi sami na referendumu, bi v mednarodnem svetu gotovo naletel na posmeh, če stanje v BiH ne bi bilo tako tragično. Za referendum namreč sploh ni najosnovnejših pogojev.

Medtem zlasti v ZDA resno preučujejo možnost vojaškega posega v BiH. V Washingtonu sicer še vedno izključujejo poseg ameriške pehote, češ da bi bilo dovolj letalsko bombardiranje glavnih postojank srbskih enot. V ZDA je poleg tega vzbudil pozornost obisk slovenskega obrambnega ministra Janše, ki je ob tej priložnosti podrobneje obrazložil slovensko pobudo za rešitev krize v BiH. Slovenija je lani pred

lagala Varnostnemu svetu, naj bi poskrbel, da bi se predvsem zaprla meja BiH s Srbijo in Črno gor. »Brez pomoči Srbije bi bila letala in oklepne enote bosanskih Srbov v 14 dneh dejansko neuporabne,« je pred dnevi dejal minister Janša.

* * *

Pomembno priznanje

Z odlokom sv. očeta je bil ustanovljen Papeški svet za kulturo. Za njegovega tajnika je bil imenovan slovenski duhovnik dr. France Rode, dosedanji tajnik Sveta za dialog z neverujočimi. Papeški svet za kulturo ima dva oddelka: za vero in kulturo ter za dialog z različnimi kulturami.

* * *

Se bomo spametovali?

nost, da ne bomo prisotni v pokrajinskih in občinskih svetih.

Doživeli smo dalje, da predsednik nove osrednje vlade v svojem programskem govoru pred parlamentom sploh ne omenja narodnih in jezikovnih manjšin in da — kar je še hujše — narodnih in jezikovnih skupnosti ter njihovih problemov ne omeni noben poslanec vsedržavnih strank, tudi tistih ne, ki se potegujejo za glasove naših slovenskih volivcev.

Se bomo spametovali? Izid »akcije 1000 podpisov« predstavlja v tem pogledu vsaj rahlo upanje.

»Še smo tu, uporni in načelni«

z listo kandidatov. Tu bi se ponovno rad zahvalil vsem, ki so dali svoj podpis, pa tudi vsem tistim, ki so podpisane pobirali oz. nagovarjali volilce, naj nas podprejo.

Med volilnimi aktivnostmi bi pripisal velik pomen stalni prisotnosti v medijih, zlasti v tisku, na radiu in televiziji, v kolikor pač bodo razna uredništva do nas razpoložljiva. Želel bi tudi srečati čim več volilk in volilcev, za katere nameravamo pripraviti srečanja s kandidati po vaseh in v mestu. Najbrž bo tudi tokrat Ssk edina, ki bo v mestu in okolici razobesila slovenske plakate, kar je, mimo volilnega učinka, jasen znak naše prisotnosti.

Vso našo poveljno zgodovino je pogojevalo ostro politično ločevanje med pripadniki slovenske manjšine. So sedaj po Vašem časi zreli za skupen nastop?

Menim, da so časi za skupen nastop ne samo zreli, pač pa za njimi že krepko zastajamo. Prav Mladinska sekcija Ssk je bila v stranki gonilna sila nove orientacije Ssk, ki je prva začela tovrstno politiko med Slovenci v Italiji, Ssk je široko odprla vrata novim silam, ki so vanjo pristopile in

našle svoje pravo mesto. Tudi rezultati niso izostali, tako na Goriškem kot na Tržaškem.

Potrebni pa bi bilo nekaj korakov naprej. Žal ni prodril naš predlog o skupni kandidatni listi za deželne volilce. Dejansko so mu nasprotovale vse slovenske strankarsko organizirane komponente, kar pomeni, da njihova vodstva krepko zastajajo za željami in hotenji slovenskih volilcev. Stoodstotno sem prepričan, da je enoten volilni nastop Slovencev edina možna rešitev, saj vsakokrat tvegamo izpad iz izvoljenih organov. Nova zakonodaja, ki je vedno bolj večinsko obarvana in, kar je prava sramota za »demokratično« državo, ne predvideva nikakršnih korektivov ali zjamčene zastopstva za pripadnike manjšin, nas naravnost sili v združevanje. Glede na vse to je čas, da slovenski volilci in volilke jasno povedo, da si želijo enotnosti in močnega slovenskega samostojnega predstavnštva v izvoljenih organih. To pa danes, ko vodstva strank, za katere so vedno volili, tega nočejo razumeti, lahko storijo le z glasom za Slovensko skupnost, ki se je edina jasno izrazila za tovrstno rešitev. Tudi SKGZ, kljub sicer nekaterim načelnim izjavam, še ni naredila nikakršnega konkretnega

koraka v to smer. Če bo še naprej svetovala volilkam in volilcem, naj pač podpirajo vse možne slovenske kandidate, vključno tiste, ki jih italijanske stranke postavljajo na liste zgolj kot vabo za naivne volilce, bo pač pomenilo, da se nikakor ni rešila svoje pretekle politične orientacije, kljub izjavam in svečanim proglašam o svoji prenovi, in da namerava nadaljevati v pogubnem razprševanju slovenskih glasov.

Kaj bi želeli reči volilcem?

Volilcem in volilkam želi predvsem povedati, da se ob teh pokrajinskih volitvah ponovno nahajamo pred življenjsko preiskušnjo: hoteli so izbrisati našo prisotnost s tem, da so nas prisilili zbirati podpise, vedoč da smo pri tem v bistveno slabši situaciji od ostalih strank zaradi naše manjšinske narave; dokažimo večinskemu narodu in rimskemu zakonodajalcu, da smo Slovenci še vedno tu, uporni in načelni, in da ponovno terjamo pravice in izpolnitev že nešteto krat danih obljub.

Ne pozabimo na vse, kar je za slovensko manjšino dosegel naš dosedanji svetovalec in odbornik na Pokrajini Mirko Spacapan na vseh področjih, od šolskega do podpor za slovenska društva.

19. številka Goriškega letnika - Vodopivčev zbornik

19. številka Goriškega letnika je v celoti posvečena duhovniku in skladatelju Vinku Vodopivcu, ki je več desetletij deloval v Kromberku. Vodopivčev zbornik nas hkrati spominja na 40-letnico njegove smrti, ki smo jo obhajali lani. Uvodni članek nosi naslov **Vinko Vodopivec, Življenjepisna skica** in ga je prispeval Jožko Kragelj. Sledi prispevek Antona Trstenjaka, v katerem na osnovi Vodopivčeve pisave analizira njegovo osebnost in karakterne značilnosti.

Trstenjak je izredno natančno zadel Vodopivčev značaj, v njegovi pisavi pa tudi ugotavlja, da ima ob njej »človek občutek, kakor da se v svoji rahlosti in tenkočutnosti sploh ne dotika prav materiala, marveč da je vse takorekoč odeto v pajčolan umetniško zasanjanega sveta.«

Sledi nato vrsta strokovnih zapisov o Vinku Vodopivcu. Slavica Mlakar obravnava njegove svetne skladbe in ob tem pojasnjuje Vodopivčeve razmerje do strokovne kritike, zlasti v Ljubljani. Edo Škulj je podal pregled odnosov Vinka Vodopivca z revijo Cerkveni glasbenik. Škulj pri tem navaja Vodopivca kot pisca glasbenih ocen, obravnava pa tudi Vodopivčeve skladbe, objavljene v tej reviji. Njegove stvaritve za cerkveno rabo so ocenjevali zlasti Stanko Premrl, Franc Kimovec in Matija Tomc. Marija Tratnik je prispevala gradivo za tematični katalog Vinka Vodopivca, v katerem je na osnovi objavljenih skladb le-te razvrstila na Marijine pesmi, ter skladbe, namenjene Kristusu Kralju, različnim praznikom, liturgičnim ob-

Vinko Vodopivec

dobjem itd. Avtorica je svojo razvrstitev ilustrirala z uvodnimi takti izbranih skladb.

Na osnovi italijanskih arhivskih dokumentov je nastal krajši zapis o tem, kakšen odnos so imele italijanske fašistične oblasti do Vinka Vodopivca. Zaradi verouka v slovenskem jeziku in glasbenega delovanja so ga smatrali kot nasprotnika asimilacijskih teženj. Sledijo spominski zapisi o kromberškem župniku, ki so jih prispevali domačina Rozina Konjedic in Angelo Nemeč ter Lojzka Bratuž iz Gorice.

Zorko Harej je prispeval obširen članek z naslovom **Moja srečanja z Vodopivcem skladateljem**. Pisec se je z Vodopivčevimi skladbami prvič srečal v goriškem semenišču, po drugi svetovni vojni pa jih je interpretiral

kot pevovodja v domačem Dornberku, v Trstu in drugod. Sedanji kromberski župnik p. Roman Motore je za Goriški letnik napisal članek o Vinku Vodopivcu kot duhovniku.

Prispevek pomeni izčrpen prikaz Vodopivčega življenja in dela, ki je poleg glasbene dejavnosti vedno skrbel za župnijo, tako kar zadeva njeno duhovno rast in materialne probleme, zlasti po prvi svetovni vojni, v kateri je bil Kromberk porušen.

V drugi polovici zbornika je urednik Marijan Breclj poskrbel za objavo Vodopivčeve korespondence Lojzetu in Jožku Bratužu, Lojzki Bratuž, p. Otmarju Vostnerju, Ivanu Siliču in Joži Podgorniku. Pisma se v glavnem nanašajo na glasbo, v njih pa občutimo tudi Vodopivčevo širino in vdanost v božjo voljo. Zanimiva so tudi pisma Jože Lovrenčiča Vinku Vodopivcu iz povojne dobe iz katerih je razvidna Lovrenčičeva grenkoba zaradi njegove odrinjenosti v zasebnost.

Tomaž Pavšič je z njemu lastno toplino napisal članek z naslovom **Sto stvari... (O vodopivcih in zmeraj živem vodopivstvu)**. Pisec je dolga leta povezan s tem zborom kot priljubljeni napovedovalec in pisec besedil v raznih brošurah, ki jih je zbor izdal

ob svojih jubilejih. Urednik Marijan Breclj je sestavil seznam vseh dosežanih dirigentov ter večine pevcev, ki so doslej peli v tem zboru.

Marijan Breclj je prispeval še članek o sakralnih objektih v župniji Kromberk. Opisane so naslednje stavbe: župnijska cerkev Marije tolažnice sredi Kromberka, podružniška cerkev sv. Katarine na Kekcu (porušena po drugi svetovni vojni), cerkev sv. Trojice na Damberju in podružnična cerkev sv. Marije Magdalene v Lokah. V istem članku je pisec na kratko omenil še nekdanjo grajsko kapelo na gradu Krobek in znamenje v spomin padlim med drugo svetovno vojno. Sledi še zapis o Vinku Vodopivcu v javnih spomenikih. To so nagrobnik na kromberškem pokopališču pri cerkvi sv. Trojice, spominsko znamenje pred župniščem v Kromberku iz leta 1966, celopostavni kip v parku pred cerkvijo v istem kraju iz leta 1992 in spominska plošča na hiši v Ročinju, v kateri se je Vodopivec rodil in je bila odkrita leta 1968.

Na koncu je treba dati še posebno priznanje izdajatelju, tj. Goriškemu muzeju, ki je z objavo vrste člankov različnih piscev v eni knjigi uresničil pravo monografijo, posvečeno enemu znamenitih mož primorske preteklosti.

Marko Vuk

Slavje na Dunaju

P. Ivan Tomažič

mu prisostvovala v imenu slovenske vlade državni sekretar za Slovence po svetu dr. Peter Vencelj in slovenska veleposlanica v Avstriji dr. Katja Boh, so poleg skladb znanih slovenskih komponistov (M. Tomc, R. Simonitti, O. Dev) dovršeno zapeli venček koroških slovenskih pesmi, ponudili pa so tudi izbor pesmi drugih narodov. Celjski komorni zbor so ustanovili leta 1983 in se je že lepo uveljavil.

V slovesnem okviru nedeljske zlate maše so se patru Ivanu Tomažiču med drugim zahvalili v imenu republike Slovenije dr. Peter Vencelj, v imenu celovške Mohorjeve družbe in koroških Slovencev pa dvorni svetnik dr. Valentih Inzko. Slavljenceve zasluge za razvoj slovenstva na Dunaju so velike. Bil je ustanovitelj in rektor visokošolskega doma Korotan, ki so ga na njegovo pobudo zgradili. Na Dunaju občasno izdaja zbornik Glas Korotana, ki je zavezan utrjevanju slovenstva in odkrivanju še nedavno neznanih poglavij iz slovenske zgodovine. Veliko polemik so povzročile Tomažičeve publikacije o Venetih — naših davnih prednikih (ki jih je napisal s soavtorjema Matejem Borom in Jožkom Šavlijem), vendar si jih danes, ko so izšle tudi v nemških in italijanskih prevodih, ne moremo odmisлити iz konteksta razpravljanj o izvoru in usodi slovenskega naroda.

Lev Detela

Aleksij Pregarc v Parizu

Aleksij Pregarc

Franciji. Pregarc je bil že nekajkrat v Parizu — dvakrat na povabilo italijanskega kulturnega inštituta, nekajkrat pa tudi na željo tamkajšnjih slovenskih izseljencev.

Kot nam je povedal sam avtor, bo šlo za zelo bogat kulturni večer. Na njem bosta prisotni še dve imeni ustvarjalcev — Furlana Celsa Macorja in pokojnega gradeškega pesnika Biagia Marina — katerih dela so izšla v istem obdobju kot Pregarcova. V Parizu samem bo torej poleg skupnosti slovenskih izseljencev tudi veliko Furlanov in tistih, ki jim Marinovo ime ni neznano. Zagotovljena je torej številna publika.

Pregarcove pesmi bodo brali v slovensčini, prav tako tudi italijanščini in francoščini. Eseg o treh avtorjih pa je za to priložnost prispeval ameriški univerzitetni profesor in pesnik Gerald Parks. Srečanje bo vodil prof. Evgen Bavčar. Aleksij Pregarc bo svoj obisk v Parizu izkoristil še za nastop v Chatillonu v Društvu pariških Slovencev. Igral bo tudi glasbeni trio Centra za glasbeno vzgojo Emil Komel iz Gorice.

»Komunikativnost poezije« je naslov večera, ki bo v ponedeljek, 17. maja, v Italijanskem kulturnem inštitutu v Parizu. Srečanja se bo kot gost udeležil književnik Aleksij Pregarc. Predstavil bo svojo dvojezično zbirko Samohodec — Il viandante solitario. Pobudo za ta večer je dal prof. Evgen Bavčar, promotor slovenske kulture v

TK pod novo upravo

Ilde Košuta in Gabriela Bezin
(foto S. Ferrari)

Novi upraviteljici Tržaške knjigarne Ilde Košuta in Gabriela Bezin sta v soboto, 8. maja, v družbi številnih prijateljev in odjemalcev praznovali začetek svojega triletnega upravljanja edine slovenske knjigarne v Trstu. Obe sta bili do sedaj uslužbenki v TK. Ob odločitvi Založništva tržaškega tiska, da privatizira zaradi splošne krize tudi knjigarno, pa sta sklenili, da jo bosta sami upravljali. Obe imata vrsto načrtov, da bi TK postala tudi kulturno središče in ne samo prodajni center. Poleg tega pa naj bi v velikih prostorih v Ulici sv. Frančiška začela delovati tudi papirnica.

Občni zbor SDD

Na zadnjem občnem zboru Slovenskega dobredelnega društva v petek, 7. t.m., v Trstu sta prišli predvsem do izraza dve zahtevi: po novih, primernejših in udobnejših prostorih ter po okrepitvi delovanja s pridobitvijo mladih moči. Predsednik društva Aljoša Vesel je v svojem posegu opozoril na pomembno delo, ki ga je SDD opravilo v zadnjem času, poudaril pa je potrebo po večjem sodelovanju s šolskim svetom in tudi z univerzo. Blagajniško poročilo je podal Jožko Gerdol. Odborniki so nato potrdili stari odbor in smernice delovanja. Predvsem bodo veliko skrb posvetili mladim in družinam, ki so potrebne pomoči, pa tudi beguncem iz območij bivše Jugoslavije, kjer še vedno divja krvava vojna. Prav njim je Slovensko dobredelno društvo v zadnjih dveh letih poslalo veliko blaga, higienskih pripomočkov, hrane, zdravil itd. preko Rdečega križa Slovenije in Slovenske Karitas. Še nadalje, je bilo rečeno na občnem zboru, pa se bo SDD z enako zavzetostjo posvečalo vsem svojim dosedanjim dejavnostim.

* * *

V zgoniški in repentaborski občini so v preteklih dneh namestili nove dvojezične table po evropskih standardih. Stare table so bile že precej dotrajane, tudi zato, ker so Slovencem sovražni nestrpnosti nekatere popolnoma uničili.

Uspel prvi bio-sejem v Trstu

V Trstu je konec prejšnjega tedna vzbudilo izredno zanimanje sejem bio est, prvi sejem bioloških proizvodov, pridelanih, izdelanih in konzerviranih brez kemikalij, strupov, barvil itd... Sejem je bil na trgu pred cerkvo sv. Antona, priredil pa ga je center za ekologijo in zaščito okolja Anita pod pokroviteljstvom tržaške občine. Marsikdo je kaj kupil, saj so bili predmeti v stojnicah vabljivi in tako raznoliki, da je vsak našel kaj zase. Proizvajalci so prodajali hrano, izdelke iz keramike, lesa, pa tudi perilo, papir in še marsikaj drugega. Mnogi so kupovali iz radovednosti, večina pa iz prepričanja, ki se zadnja leta vse bolj uveljavlja, da so bio in sploh naravni proizvodi bolj zdravi in da se mora človek nujno vrniti k naravi, če hoče preživeti v naslednjih.

V nedeljo so na tem sejmu nastopili tudi člani folklorne skupine Stuleti in duo Piščaci s slovenskimi pesmimi iz Istre in goriškega področja.

(foto S. Ferrari)

V sklopu ciklusa Pomladanskih koncertov, ki ga prireja opensko društvo Tabor, je v nedeljo, 8. maja, nastopila trobilna skupina Ricmanjske godbe. Skupina je nastala pred tremi leti in je že požela precej uspeha. V glavnem nastopa na raznih slovenskih kulturnih večerih.

Dva Tržčana v rimski vladi

V vladi ministrskega predsednika Ciampija sta tudi dva Tržčana: prof. dr. Livio Paladin in poslanec KD Sergio Coloni. Prvi je minister za odnose z Evropsko skupnostjo, drugi pa podtajnik v zakladnem ministertvu. Prof. Paladin je bivši predsednik ustavnega sodišča in znan strokovnjak za ustavno pravo. Svoj čas je bil v vladi ministrskega predsednika Fanfanija, medtem ko poslanec Coloni še ni bil član vlade. Praznih rok pa je tokrat ostal dosedanji podtajnik Camber, proak Liste za Trst, a izvoljen na listi socialistične stranke. Imenovanje za podtajnika mu je bil poskrbel tedaj še »mogočni« glavni tajnik socialistične stranke Craxi.

Kandidatna lista Ssk za deželne volitve

TRST

Ivo Jevnikar	Josip Pečenko
Mirko Spazzapan	Anton Petje
Andrej Berdon	Alojz Rebula
Martin Breclj	Alojz Tul
Alojz Debelis	Vera Tuta Ban
Ivanka Hergold	Aljoša Vesel
Boris Pahor	

GORICA

Ivo Jevnikar	Marko Cotič
Mirko Spazzapan	Maks Gergolet
Janez Povše	Damijan Terpin
Marjan Breščak	

VIDEM

Ivo Jevnikar	Maja Lapornik Pelikan
Marino Vertovec (neod.)	Aleš Lokar
Andrej Berdon	Peter Močnik
Martin Breclj	Boris Pahor
Branko Černic	Josip Pečenko
Hadrijan Corsi	Robert Petaros
Alojz Debelis	Alojz Rebula
Rafko Dolhar	Damijan Terpin
Aleš Figelj	Kornelija Tisal Harej
Maks Gergolet	Vera Tuta Ban
David Grinovero	Aljoša Vesel

TOLMEČ

Rafko Dolhar	Kornelija Tisal Harej
Aleš Lokar	Marino Vertovec (neod.)

PORDENON

Hadrijan Corsi	Aleš Lokar
Andrej Berdon	Robert Petaros
Alojz Debelis	Mirko Spazzapan
Rafko Dolhar	Damijan Terpin
Aleš Figelj	Kornelija Tisal Harej
David Grinovero	Alojz Tul
Maja Lapornik Pelikan	Marino Vertovec (neod.)

Na sedežu tiskovne agencije Ansa je Slovenska skupnost v petek, 7. maja, predstavila svojo kandidatno listo za deželne volitve. Na sliki so (z desne): Anton Petje, Martin Breclj, Ivo Jevnikar, Alojz Rebula, Josip Pečenko in Andrej Berdon

(foto D. Križmančič)

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE

Andersen-Jesih
CESARJEVA
NOVA OBLAČILA

Režija Vladimir Jurc

V torek, 18. maja, ob 16. uri

ABONMA RED I

v sredo, 19. maja, ob 16. uri

ABONMA RED H

v četrtek, 20. maja, ob 16. uri

ABONMA RED I

ob 20. uri — ABONMA RED J

v petek, 21. maja, ob 11. uri

IZVEN ABONMAJA

V Kulturnem domu v Trstu

Ponovitev v gledališču

»F. Prešeren« v Boljuncu

v petek, 21. maja, ob 20.30

Maša za Ljubko Šorli v Doberdolu

Na seji deželnega sveta Furlanije-Juljske krajine, ki je bila 3. maja, je ob začetku zasedanja deželni svetovalec Slovenske skupnosti Ivo Jevnikar osvetlil lik rajne slovenske kulturne delavke in pričevalke slovenskega odpora proti potujčevanju ter prizadevanja za vsestranski razvoj narodne skupnosti ter za sožitje Ljubke Šorli Bratuž. Naslednjega dne, na dan pogreba, so o tem poročala tudi številna italijanska občila.

Jevnikar je v kratkem spominskem posegu dejal: »V petek popoldne je v Gorici, stara 83 let, preminila ugledna predstavnica kulturnega in umetniškega življenja Slovencev v Italiji Ljubka Šorli Bratuž. Bila je simbol in pričevalka odločne obrambe pravice do življenja slovenske manjšine v fašističnem dvajsetletju in pa pravice do razvoja in do sožitja v povojnem času.

Kot žena mladega glasbenika Lojzeta Bratuža, ki je bil odgovoren za cerkvene zборе v goriški nadškofiji, je doživela njegovo mučeniško smrt, potem ko so mu dali škvadrasti piti strojno olje, pomešano z bencinom, ker je vodil slovensko petje med mašo 27. decembra 1936 v Podgori.

Med vojno so jo mučili v zloglasni Villa Triste v ulici Bellosguardo v Trstu, o čemer je podala pretresljivo pričevanje sodnikom procesa o Rižarni.

V moči svoje krščanske vere, ljubezni za svoja otroka in za svoje ljudi Ljubka Šorli Bratuž nikoli ni izrekla besede sovražstva, temveč je znala preliti svojo bolečino v globoko poezijo in v kulturno ter vzgojno delo, ki je v čast Gorici in vsej deželi.«

V nedeljo, 9. maja, je bila v doberdolski cerkvi sv. Martina slovesna maša, katero so organizatorji posvetili spominu nedavno preminule goriške pesnice in znane kulturne ustvarjalke Ljubke Šorli Bratuž. Mašo so pripravili gospod Ambrož Kodelja, ki je tudi doberdolski župnik, predsednica SSO Marija Ferletič in kulturno društvo »Hrast« s predsednikom Mariom Visentinom na čelu. Peta maša se je začela ob 10. uri v polni cerkvi. Pel je moški pevski zbor Franc Zgonik iz Branika, katerega je dirigiral Guido Filipič, na orgle pa je igral Marij Pavlica.

Pevci iz Branika so zelo lepo izvajali mašo Vinka Vodopivca iz leta 1933 »Sancti Vincentii Martiris«. Med sveto mašo se je župnik Ambrož Kodelja v krajši in občuteni pridigi spomnil preminule pesnice in predvsem podčrtal njeno krščansko in kulturno življenje in dobroto. Pred koncem bogoslužja pa je v cerkvi spregovorila še Marija Ferletič kot predsednica Sveta slovenskih organizacij. Najprej se je zahvalila vsem navzočim, da so se v tako lepem številu odzvali vabilu in se prišli pokloniti spominu velike goriške rojakinje. Nadaljevala je z mislijo, da se je potrebno prav na doberdolski kraški zemlji, ki je prepojena s slovensko krvjo, še posebno spomniti goriške pesnice in mučenice Ljubke Šorli Bratuž. V nadaljevanju svoje govora je dejala, da lahko Bratuževo imenujemo »drugega goriškega slavčka« in se spomnila predvsem njene dobrote in ljubezni, s katero je prepojila vse svoje velikansko de-

lo. Ob koncu si je Ferletičeva zaželela, da bi nam vsem segla v srce pokončna drža in odločnost pesnice Ljubke Šorli Bratuž.

Po maši je bila še krajša slovesnost in podelitev priložnostnih daril v župnijski dvorani, kjer so si pevci tudi ogledali še vedno odprto razstavo domačina-slikarja Lakoviča. Prijeten nedeljski dopoldan se je zaključil v bližnjem lepem gostinskem lokalju, kjer so

nedavno podjetni domačini odprli kmečki turizem.

(jupa)

DAROVI:

Namesto cvetja na grob pok. Ljubke Šorli-Bratuž darujejo Bogdan, Sonja in Tatjana Šuligoj z družinami 300.000 lit za Slovenski center za glasbeno vzgojo »Emil Komel«.

Nacionalistom gre na živce dvojezična krajevna tabla, ki jo je postavila občinska uprava na glavni cesti pred vhomom v Devin. Celotno besedilo v slovensčini so v nočnih urah prekrili z lepaki z znakom misovske stranke. Videli bomo, če bo pristojna policijska oblast ukrepala, kot bi bila njena dolžnost (foto A. Breclj)

Srečanje prijateljev revije Pastirček

V lepem naravnem okolju in v sončnem vremenu je na travniku Sklada Mitja Čuk (ob cesti, ki pelje od Opčin proti Repentabru), potekal 14. Pastirčkov dan. Prijatelji mladinske revije Pastirček so se vabilu odzvali v res velikem številu in so z zanimanjem sledili sporedu. V velikem šotoru, oz. pravi skavtski pagodi, je bilo razstavljenih več kot 250 otroških risb. Komisija bo med temi izbrala najlepše, ki bodo objavljene na platinah Pastirčka v naslednjem šolskem letu.

Za prisotnost in zanimanje se je gostom zahvalil glavni urednik te priljubljene mladinske revije Marijan Markežič, ki je med drugim povedal nekaj spodbudnih podatkov o Pastirčku. Revija izhaja že več kot štiri desetletja in jo tiskajo danes v 1.300 izvodih. V uredništvo prihaja mesečno po 300 prispevkov — risb, zgodbic, pesmic, in pisem in drugih prispevkov otrok. V prihodnjem šolskem letu bo Pastirček izdal dve številki več kot do sedaj, torej deset. Markežič se je v svojem nagovoru tudi spomnil dveh dragocenih in nenadomestljivih sodelavk Pastirčka, ki sta umrli v tem letu: pesnice Ljubke Šorli in učiteljice Drage Lupinc.

Sledil je pester spored, ki so ga oblikovali trio flavtistov Slovenskega

Sekcija Slovenske skupnosti za Števerjan se zahvaljuje vsem domačim kandidatom, ki so sprejeli kandidaturu na edini slovenski listi. Zahvaljujemo se tudi vsem, ki so s svojim podpisom pripomogli, da se bo naša lista lahko predstavila na pokrajinskih volilnicah. Posebna zahvala naj gre g. Romanu Di Battistu, ki je dal na razpolago svoj prosti čas za overovitev podpisov, in občinski upravi. Vsem podpornikom se priporočamo, da bodo tudi na volitvah 6. junija ostali zvesti edini slovenski listi s svojim glasom.

centra za glasbeno vzgojo Emil Komel iz Gorice, Gledališka skupina Tamara Petaros z Opčin, otroški pevski zbor iz Bazovice, Pevska skupina Jonatan iz Brezovice pri Ljubljani in prizadeti otroci vzgojno — zaposlitvene centra središča Mitja Čuk, ki so pripravili ples.

Pastirčkov dan se je zaključil v veselim vzdušju s srečolovom in zakusko. Prihodnje srečanje bo čez natančno leto dni, tokrat v Gorici.

†

Dne 30. aprila je mirno zaspala v Gospodu najina predraga mama

Ljubka Šorli - Bratuž

K večnemu počitku smo jo pospremili v torek, 4. maja. Želiva se zahvaliti vsem, ki so ji ob poslednjem slovesu kakorkoli izkazali spoštovanje in čast. Iskrena zahvala koprskemu škofu msgr. Metodu Pirihu, ki je vodil obrede v cerkvi in na pokopališču. Prav tako številni duhovščini za somaševanje in udeležbo. Hvaležna sva goriškemu nadškofu p. Antonu Vitalu Bommarcu za izraze sožalja, ki jih je v njegovem imenu prebral škofov vikar dr. O. Simčič. Zahvaljujemo se tudi župniku g. C. Žbogarju za molitve pred odhodom v cerkev.

Topla zahvala naj gre združenemu pevskega zboru in dirigentu Zdravku Klanjščeku, prof. H. Bergantu za orglanje, vokalno-instrumentalni skupini Centra E. Komel, zboru Srednje šole I. Trinko in dirigentu prof. S. Jericiju, učencem Osnovne šole O. Župančič za petje in recitacijo ter Oktetu S. Gregorčič iz Kobarida.

Enako se zahvaljujemo vsem govornikom: ravnateljici dr. M. Brajnik-Saksida, dr. D. Paulinu in prof. T. Pavšiču, ki so se pokojnici poklonili v cerkvi, in tolminski kulturni delavki M. Filli ter dr. V. Inzku, ki sta se od nje poslovila ob odprtem grobu.

Lojzka in Andrej s teto Željko,
sestrično Vero, bratrancem Igorjem
in ostalimi sorodniki

Gorica, 4. maja 1993

V okviru te prireditve so predstavili tudi italijanski prevod povesti B. Pangerca

Prijetna »Majenca« med kulturo in tradicijo

Posnetek s predstavitve italijanskega prevoda Pangerčeve knjige »Majenca«. Za mizo sedita (z desne) prevajalka Marija Cenda in avtor (foto D. Križmančič)

Eden najbolj priljubljenih praznikov na Tržaškem — »Majenca« — se je v torek 11. t.m. zaključil v Dolini. Trajal je od prejšnjega četrta in vse dni so imeli organizatorji polne roke dela, saj je bilo izredno veliko obiskovalcev. Tudi program letošnje »Majence« je bil nadvse bogat.

Praznik se je pričel s predstavitvijo italijanskega prevoda knjige Borisa Pangerca, ki priča o tem lepem domačem običaju. V italijanščini se naslov glasi: »L'albero del maj«, delo pa je prevedla prof. Marija Cenda. Knjigo so predstavili v četrtek, 6. maja, v časnikarskem krožku v Trstu. »Majenca« — takšen je naslov Pangerčeve povesti v izvirniku — je izšla lansko leto in je naletela na veliko zanimanje. Avtor v njej na prijeten način opisuje običaj postavljanja maja, o tem, kako skupina vaških fantov poseka najlepšo češnjo v vasi, jo okraši s pomarančami, limonami, barvnimi trakovi in lučkami, in kako postavi do 20 metrov visok drog s pisano krošnjo. Zgodba je namenjena predvsem mladini, a je pritegnila tudi zanimanje odraslih in starejših bralcev. Prevod te knjige v italijan-

nje) in Euro Parovel (zlata kolajna za belo in srebrna za črno vino), Edvin Comari in Serli Angelo (srebrno odličje za belo vino) Guerrino Serli (srebrno odličje za črno vino) ter Alfredo Brajnik (zlato odličje za belo DOC vino). Robert Ota je prejel tudi srebrno odličje za črno vino. Razstave se je udeležilo 17 vinogradnikov z 31 vzorci vin.

Tudi v naslednjih dneh so se pod majem v Dolini zvrstile številne prireditve, nastopi pihalnih orkestrrov, folklornih skupin, v nedeljo pa so pod njim zaplesali parterji in parterice. Živobarvni maj so podrl v torek.

SKGZ Gorica izraža resno zaskrbljenost ob sporočilu, da Ministrstvo za šolstvo, v sklopu vsedravnega racionalizacijskega projekta, priključuje pedagoški licej »Simon Gregorčič« v Gorici slovenski klasični gimnaziji in liceju »Primož Trubar« v Gorici. Ukinitev javne in samostojne izobraževalne institucije ne upošteva manjšinske specifikne in siromaši celotno slovensko skupnost v Italiji, zato je absolutno nesprejemljiva. SKGZ Gorica poziva vse strokovne in politične dejavnike in celotno javnost k odločnemu nastopu.

ščino pomeni korak zblizanja med tu živečima narodoma in po prvih vesteh sodeč je Pangerčeva knjiga že vzbudila zanimanje v italijanskih krogih.

V okviru letošnjega praznika »Majenca« je bilo tudi letos veliko kulturnih in zabavnih prireditev. Omeniti je treba odprtje dveh razstav — v Galeriji Torkla so bila na ogled dela breških likovnikov v cerkvi sv. Martina pa umetno-obrtni izdelki. Zelo uspešna je bila tudi razstava vin. Najbolje sta se uvrstila Robert Ota, ki je dobil veliko zlato kolajno za belo DOC vino (to je najvišje letošnje prizna-

NOVICE

V galeriji Tržaške knigarne so v četrtek, 6. maja, odprli razstavo treh fotografrov, ki so v svojih delih prikazali vzdušje Mednarodnega multimedialnega meetinga sodobne umetnosti, ki je bil septembra lani v Tržiču. Gre za Martina Rauchenwalda iz Avstrije, Maurizioa Frullanija iz Italije in Rajka Bizjaka iz Slovenije. Sezona v TK Galeriji se bo zaključila konec meseca z razstavo učencev razreda za lesorez na umetniški šoli v Benetkah, ki ga vodi ravnatelj galerije Franko Vecchiet.

* * *

V Gorici je bila prejšnji četrtek, 6. maja, pomembna slovesnost, posvečena otrokom. Na sporedu je bila namreč podelitev priznanj in nagrad likovnega natečaja, namenjenega dijakom osnovnih in srednjih šol iz Gorice in Nove Gorice, ki se ga je udeležilo okrog 400 malčkov. Natečaj je razpisal — letos že tretjič — rajonski svet za Svetogorsko četrt in Placuto. Tema natečaja je bila: Miti in legende v tradiciji na Goriškem.

* * *

Družbeno politično društvo Edinost je konec prejšnjega tedna priredilo v Gregorčičevi dvorani v Trstu javno razpravo o tem, kako moramo Slovenci storiti za dosego naših naravnih pravic. Opozoril je predvsem, da mora biti prav vsak član naše skupnosti vedno buden in pozoren, pač tudi v vsakem primeru dosleden, ko gre za pravico do rabe slovenskega jezika, tako tudi pri obrazcih za davčno prijavo, volilnih razglasil ipd...

V dvorani jadranskega kluba Sirena v Barkovljah

Predstavitve Kravosove zbirke »Sredi zemlje - Sredozemlje«

S knjigo »Sredi zemlje Sredozemlje«, zbirko poezij, ki je izšla pri založbi Mihelač, je pesnik Marko Kravos praznoval svojo 50-letnico. Slovesnost je potekala v jadranskem klubu Sirena v Barkovljah. V dvorano je veter prinašal vonj po morju, tako da se je okolje ujemale z naslovom knjige.

O Kravosovem delu je spregovoril avtor spremne besede h knjigi Tone Pavček, ki je na pesniški način opisal njegovo ustvarjalno pot ter povzel bistvene značilnosti njegove poezije. V šali je tudi pripomnil, da ima glede na aktivno življenje Kravos prej dva krat 25 kot pa 50 let. O zbirki »Sredi zemlje Sredozemlje« je spregovoril tudi založnik Jaro Mihelač.

Gostom in prijateljem, ki so hoteli z njim proslaviti jubilej, pa se je za prisotnost in zanimanje ob koncu zahvalil sam slavljeneč. Hudomušno je dejal, da je ve-

sel, ker je vsaj v nečem presegel Prešerna (ki je dočakal le 49 let). Izrazil je upanje, da so prisotni prišli na to srečanje tudi zato, ker ljubijo poezijo in ne samo zaradi njega. Vsem gostom je Kra-

vos poklonil, kot je sam rekel, tiskano »pravljico za odrasle in manj odrasle« z naslovom »Začarani grad«. Slovesnost je z istrsko ljudsko glasbo dopolnil Duo Piščaci.

Tone Pavček predstavlja slavljence Marka Kravosa

(foto S. Ferrari)

Pokrajinsko tajništvo Slovenske skupnosti Gorica se ob uspešni akciji zbiranja podpisov za udeležbo na pokrajinskih volitvah vsem svojim privržencem iskreno zahvaljuje. Zahvala velja tistim, ki so akcijo usmerjali, posebej pa še številnim znanim in neznanim podpisnikom, ki so zavzeto razširjali novico in odločilno pripomogli k uresničitvi te prodorne potrditve strankinih načel.

Slovenski tisk iz begunskih taborišč

V nekdanji šentvidski vojašnici, danes spet nadškofijskem zavodu svetega Stanislava v Ljubljani, je ameriški Slovenec dr. Janez Arnež pripravil za slovensko kulturno zgodovino izjemno zanimivo razstavo Slovenskega tiska iz begunskih taborišč v Avstriji in Italiji v letih 1945 do 1949. Gradivo je podjetni zdomski Slovenec pripeljal z ladjo in v zabojnikih naravnost iz New Yorka, kjer je vsa dolga povojna leta zbiral slovenski begunski tisk, časopise, redke knjige, samizdate in rokopise, ki zdaj pričajo o idealizmu, a tudi težki usodi slovenske politične emigracije.

Razstavljeno gradivo dokumentira tudi slovensko-angleški katalog s pregledom monografij, periodičnega tiska, rokopisov in celó vabil, gledaliških listov, plakatov in različnih programov iz begunskih taborišč v Lienzu, Spittal ob Dravi, Peggezu, Eboiju, Serviglianu, Rimu in drugod.

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE

A. P. Čehov
ČEŠNJEV VRT
Režija Boris Kobal

V četrtek, 13. maja, ob 14. uri
v ponedeljek, 17. maja, ob 16. uri
v Kulturnem domu v Trstu

V obnovljenem Zavodu sv. Stanislava v Šentvidu pri Ljubljani pripravlja dr. Janez Arnež v okviru newyorškega raziskovalnega inštituta Studia Slovenica arhiv, knjižnico in galerijo slovenskega zdomstva. Obširno gradivo priča o idealizmu in kulturni ozaveščenosti slovenskih beguncev v težkem zgodovinskem trenutku. To področje slovenske kulturne zgodovine je še zelo slabo raziskano in zanemarjeno. Že zdaj pa preseneča množica sicer preprosto razmnoženih kvalitetnih šolskih knjig, pesniških zbirk in celó prevodov iz svetovne književnosti, na primer izdaja znane misterija Huga von Hofmannsthal **Slehernik** iz leta 1946 v taborišču Spittal ob Dravi. Čeprav se precej v komunističnem obdobju v Sloveniji prepovedanega gradiva nahaja tudi v ljubljanski Narodni in univerzitetni knjižnici in v mariborski univerzitetni knjižnici ter v zasebnih Černetovi in Novakovi zamejsko-zdomskih zbirkah, so vsepovsod vrzeli in praznine. Manjkajo posamezne številke ali celo letniki nekaterih revij pa tudi posamezne knjige. Dr. Janez Arnež, ki po lastnih besedah v Sloveniji za svoje delo žal ni našel veliko razumevanja, prosi vse lastnike redkih slovenskih zdomskih tiskov, da jih pošljejo na naslov: **Studia Slovenica**, poštni predal 28, 61210 Ljubljana-Šentvid, Slovenija.

Lev Detela

Zdravnik svetuje

Hepatitis - virusno vnetje jeter

Poznamo različne skupine virusov, ki lahko povzročijo vnetje jeter in zlatenico. Najbolj pogosti so virusi hepatitisa A, B, C, D in E. Spomladi in jeseni pogosto razšara nalezljiva zlatenica, ki jo povzroča virus hepatitisa vrste A. Ta se prenaša s tako imenovanim oro-fekalnim ciklusom. To se pravi, da okuženo blato bolnika pride v stik s hrano ali pijačo, ki postane kužna. Do okužbe živil pride zaradi neupoštevanja osnovnih higienskih pravil.

Dr. EDI KOŠUTA

Okužena oseba se dotika hrane in pijače z rokami, ki so umazane od blata. Tudi mrčes, kot na primer muhe, so lahko prenašalci te bolezni, saj najprej lazijo po umazani in v takoj zatem po hrani. Zelo nevarni so tudi surovi morski sadeži, ki rasejo v vodah, kamor se iztekajo greznice. Priporočam, da uživajte samo zelo dobro skuhanе morske sadeže, ki prihajajo iz ribarnic, ki jih redno pregleduje zdravstvena služba. Ne pozabimo, da so lahko surovi morski sadeži prenašalci še drugi hudih bolezni zato priporočam pazljivost pri nakupu in vsekakor pri pripravi. Morate jih prevreti ali scvreti oz. speči.

Nedaleč od nas divja vojna in med vsemi grozotami, ki jih prinaša, so tudi epidemije, bolezni, za katere smo mislili, da so v naših krajih izginile. Zato je potrebna še toliko večja pazljivost. Še posebej, kjer je higiena vprašljiva, je število obolelih za hepatitisom vrste A veliko. V teh krajih jejte zato samo kuhano hrano, tudi zelenjavo, in samo tisto sadje, ki ga sami olupite. Mleko dobro prevrejte, izogibajte se svežih sirov. Kot sem že povedal, je virus večkrat prisoten v vodi in to predvsem v tropskih krajih. Prav zaradi tega tam priporočajo uživanje mineralnih gaziranih vod. Toda pozor: zelo dosti ljudi se v tropskih deželah okuži z ledom, ki ga izdelujejo iz okužene vode in ga dajejo v pijače.

(dalje)

* * *

Nestrpneži, ki ne vedo, kaj je sožitje in demokracija, so konec prejšnjega tedna z žaljivimi napisi ponovno pomazali zid pred slovensko šolo v Ulici Puccini v Gorici. Dijaki so se v ponedeljek, 10. maja, zbrali na protestnem zborovanju in sklenili, da bodo tudi tokrat reagirali mirno, a odločno. Predvsem so poudarili, da je treba na te zaskrbljujoče pojave šovinizma opozoriti tudi svoje vrstnike italijanskih šol in jim dopovedati, da so možne drugačne, strpne oblike odnosov med Slovenci in Italijani na teh tleh.

Janko Jež

Giani Stuparich

(11) Ob stoletnici njegovega rojstva (1891-1961)

2. »Italijane lahko ločujemo v dve kategoriji. Na eni so tisti, ki so vedno poznali in ljubili burkasto Italijo in kot tako jo še dalje hočejo in vanjo upajo. Celó v primeru, da bi videli, kako se nova Italija upira stari, bi vpili in zijali, češ da ne gre za pravi patriotizem, kajti zanje je patriotizem v zatrevanju, da se Italija mora maščevati nad Slovani in socialisti, se vzpeti na Lovčen in celo zasesti Ljubljano, ne da bi se spraševali ne kako in ne zakaj;

3. »Slovan ostane Slovan, namreč iredentist. Toda vi, ki se zavedate svoje moči, mu boste dali šole, mu boste dovolili društva in krožke, ga boste celo pozvali, naj vodi svoje občine in naj svoj svobodni glas ponese v parlament. Tedaj se bo njegov iredentizem izčistil v njegovi zavesti, se bo vzpel do svoje skrajne meje, to je skrajnega stika, tako da zanj ne bo treba več doseči politične enotnosti z brati onstran meja, da bi z njimi duhovno zaživel;

4. »Med njimi pa so Tržačani germanskega duha. Za srečo jih je malo. Ti si bodo jutri prav gotovo izmislili »italijansko palico«. Glede politične plati miru sodijo, da pri tem gre za italijansko ponižanje. Žal pa je zelo malo ljudi, ki v Rappalski pogodbi vidijo prvi korak k realizaciji Mazzinijevih predvidevanj. Spričo tega slednji presoajo vprašanje sožitja Italijanov in Slovanov v Julijski krajini ne kot tako, ampak v odvisnosti z vida mnogo obsežnejšega italijanskega posega, ki je italijansko poslanstvo v obdonavskih deželah in na Balkanu;

5. »Skoraj ne mine dan, da ne bi prejemal pisnih ali ustnih pritožb proti nasilju, ki ga že en mesec fašisti povzročajo proti rabi slovenskega in hrvaškega jezika in proti župnikom. Zanje zahtevam svobodo vere in jezika, ki jih Italija priznava Askarom v Eritreji, Arabcem v Libiji in Italijanom v Dolini Aosta. To svobodo sta obljubila Vrhovno poveljstvo italijanske vojske, ki je sledilo avstrijskemu režimu, in zunanji minister v Parlamentu;

6. »Ne smemo prezreti dejstva, da v Julijski krajini živijo z nami drugorodci, ki so strnjeni in v znatnem številu. Če rečemo pol milijona, je morda malo ali preveč, to je odvisno od okoliščin. To pa, kar je važno, je vedeti, ali so ali niso tudi Slovani v Julijski krajini. Pri tem je mnogo boljše poznati

kruto resnico, kot pa se zgolj pritoževati nad tem, kar nameravajo narediti nekateri tržaški fašisti, ki so si drznili celo javno izpovedati: Hočemo uničiti Slovanе v Julijski krajini, spoditi jih v Jugoslavijo in kolonizirati njihovo zemljo. V Italiji je prostora samo za Italijane! Noben Slovan ne sme biti izvoljen v italijanski parlament. Zato naj Slovani volijo z Italijane ali pa sploh ne smejo glasovati!

Malo ljudi to pošteno priznava, zelo globoko pa je ta miselnost zasidrana v glavah mladine, ki naivno veruje, da s tem služi Julijski krajini in Italiji.

Na koncu svoje brošure Livio Zeno navaja kot dokaz Stuparichevega antifašizma razgovor, ki ga je imel Stuparich z vojvodo Aoškim v Miramaru. Vojvoda ga je pozval k sebi in ga vprašal, zakaj ni imel zaupanja v Mussolinija. Vojvoda se je zanimal za politično razpoloženje tržaških krogov glede režima. Izvedel je, da se Stuparich ni hotel vključiti v javno življenje, čeprav se je kot prostovoljec boril za italijanstvo Trsta. Zato se je hotel z njim osebno pogovoriti. Stuparich mu je v daljšem razgovoru razložil, da ni mogel soglašati z ljudmi, ki so z burkasto retoriko izkoriščali v svoje posebne namene izid prve svetovne vojne, ki je povzročila toliko gorja in žalosti njegovi družini. Vojvoda Aoški mu je kljub temu na koncu izjavil, da sam veruje v Mussolinija, kajti vanj veruje in mu zaupa tudi njegov stric, kralj Viktor Emanuel III. Zato iz dinastičnih razlogov sam ne more drugače misliti in postopati.

Svoje odklonilno stališče do fašizma je Stuparich dokazal tudi v odgovoru na instrumentalizacijo vojnih dogodkov v fašistično korist, ki ga je Združenje invalidov in odlikovancev z zlato kolajno za hrabrost napravilo na posebnem zborovanju v Trstu. Veliki invalid in vojni slepec Delacroix je v govoru omenil tudi Stuparicha. Ta se mu je pisno zahvalil tako: »Zahvaljujem se Vam, vendar kot sem sprejel to zborovanje kot postumno sočustvovanje z Vami, starimi bojnimi tovariši, tako Vas prosim, da uslišite mojo prošnjo, ki je intimna aspiracija mojega duha. Služil sem domovini z vdanostjo in v tišini. Prepustite me zdaj mojemu delu in mojemu molku».

Delacroixov govor in Stuparichev odgovor je 17.11.1921 objavil dnevnik **Era Nuova**. Tudi to je po mojem dokaz Stuparicheve poštenosti in seveda njegove premočrtnosti.

Stuparich je leta 1921 končal drugo izdajo dela **La nazione ceca** — Češki narod. Prezzolini mu je svetoval, naj se zanima za mesto lektorja in docenta

**CASSA RURALE ED ARTIGIANA
OPICINA - TRIESTE
HIRANILNICA IN POSOJILNICA
OPĆINE - TRST**

OBRACUN 31. DECEMBRA 1992

PREMOŽENJSKO STANJE

AKTIVA

Blagajna	2.092.828.573
Vrednostni papirji	63.041.134.394
Operacije z bančnimi ustanovami ..	52.195.186.677
Posojila strankam	86.449.040.733
Menice na inkaso	1.186.925.160
Razne postavke	5.011.885.012
Razni dolžniki	10.702.154.361
Aktivni pripisi	2.716.827.367
Imobilizacije	15.746.502.834
Soudeležbe in večletni stroški	943.695.519
Aktivne izločitve	150.905.184

Skupna aktiva

Račun rizikov in obvez	33.004.556.534
Razvidnostni računi	570.289.766.556

Skupaj

PASIVA

Hranilne vloge in tekoči računi	190.637.064.415
Razne operacije	3.045.841.950
Operacije z bančnimi ustanovami ..	197.143.500
Razni upniki	2.976.859.844
Pasivni pripisi	1.718.217.998
Vežani skladi	2.974.068.426
Razni skladi	2.594.021.663
Skladi knjigovodskih odpisov	5.121.789.296
Pasivne izločitve	278.722.871
Cisti kapital	25.632.516.836
Poslovni dobiček	5.060.639.021

Skupna pasiva

Račun rizikov in obvez	33.004.556.534
Razvidnostni računi	570.289.766.556

Skupaj

RACUN ZGUBE IN DOBIČKA

DOHODKI

Aktivne obresti	13.385.310.232
Obresti pri bančnih ustanovah	4.789.563.062
Obresti in dividende	2.210.135.018
Dobiček pri vrednostnih papirjih	1.156.396.635
Dobiček pri tuji valutni	307.160.955
Aktivne provizije	660.516.123
Razni dohodki	1.366.461.596
Dobiček pri prodaji nepremičnin	318.583.775
Uporaba skladov	1.180.610.398
Izredni dohodki	380.056.366

Skupni dohodki

STROŠKI

Pasivne obresti	9.353.259.097
Pasivne obresti na obrestnih bonih ..	2.061.336.548
Pasivne obresti pri bančnih ustanovah ..	7.194.759
Stroški za osebe	6.895.155.417
Davki in takse	1.246.562.888
Pasivne komisije	153.661.655
Splošni opravniki	3.387.071.311
Izgube pri terjatvah	883.460.944
Izgube pri prodaji nepremičnin	6.295.000
Knjigovodski odpisi	1.162.500.072
Višanje skladov	1.312.511.298

Nepredvideni stroški

Skupni stroški

Poslovni dobiček

Skupaj

Slavje na Dunaju

Na slovesnosti je o svojem delovnem življenju na kratko spregovoril tudi pater Ivan Tomažič. Rojen leta 1919 v vasi Pregarje v Brkinih, »zelenem otoku na Krasu«, je moral v času fašizma v italijanske šole, potem pa so ga predstojniki dva meseca po koncu tamkajšnje državljanske vojne poslali na izpopolnjevanje v Španijo. Po vojni je prišel v Rim, a si je srčno želel med Slovence v Trstu ali na Koroskem, vendar so ga premestili na Dunaj. Tu je odkril »Slovenijo v malem« in temeljito razgibal narodno življenje — in to poleg svojega zdaj že štiridesetletnega dušnopastirskega dela z bolniki in umirajočimi. Vodilo svojega življenja pa je vsem navzočim najbolj razodel zlatomašnik, ko je povedal, »da ni navajen slavij, saj se najbolj počuti, ko se spopada z ovirami in premaguje težave«.

* * *

Sredi tedna so na Opčinah uradno odprli novi sedež mestnih redarjev. Gre za 4. okrožje, ki bo imelo pod nadzorstvom devet kraških vasi, na novem sedežu pa bo za začetek delalo 16 oseb. Novo poslopje sta blagoslovila dva duhovnika: v slovenščini openski župnik Zvone Štrubelj v italijanščini pa kaplan Annunziato Barbato.

NAŠE SOŽALJE

Ob smrti Antonije Kranjec vd. Vidau izrekamo prizadetim svojcem globoko občuteno sožalje.

Uredništvo in uprava
Novega lista

Delegacija Združenja rejcev na Trgovinski zbornici

V začetku prejšnjega tedna so se predstavniki Združenja rejcev srečali na sedežu Trgovinske zbornice v Trstu s predsednikom inž. Giorgiom Tombesijem. Združenje so zastopali Dario Zidarič, Edi Bukavec in Italo Tagliaferrero. Govorili so predvsem o težkem finančnem položaju, v katerem se nahaja ta sektor. Predsednik Tombesi je za ta vprašanja pokazal veliko poslušnost in je med drugim poudaril, da se zaveda pomembnosti obstoja in delovanja Združenja rejcev. Pokazal je tudi pripravljenost, da podpre prošnje za finančne prispevke.

* * *

Študijski center Nediža in Špetra prireja letos 20. natečaj z naslovom »Moja vas«, namenjen otrokom, ki radi rišejo in pišejo. Namen te pobude je vzbuditi v najmlajših zanimanje za ljudsko kulturo in narečje. Nagradna komisija sprejema prispevke najkasneje do 30. maja, poslani pa jih je treba na naslov: Moja vas — 33049 San Pietro al Natisono (Špeter), Udine (Videm).

NOVI LIST

Izdajatelj: Zadruga z o.z. »NOVI LIST« - Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, števil. 157.

Uredništvo: Martin Breclj, Bojan Brezigar, Ivo Jevnikar, Helena Jovanovič, Drago Legiša (glavni in odgovorni urednik), Miro Oppelt, Saša Rudolf, Marko Tavčar in Egidij Vršaj.

Fotostavek in tisk: Tiskarna Graphart, Trst, tel. 040/772151.

italijanskega slovstva na univerzi v Pragi. S tem je soglašal praški univerzitetni funkcionar prof. Kybal, v Rimu pa funkcionar zunanjega ministrstva Alberto Giannini, ki je bil dober poznavalec jadranskega vprašanja. Stuparich je medtem napisal za *Piccolo della sera* članek o Edvardu Benešu. Na to »povečevanje« Beneševga deleža pri osvoboditvi in zedinjenju Češkoslovaške je ostro reagiral Attilio Tamaro, ki je bil najbolj oster nacionalistični publicist. Kot je to bilo v navadi, se je A. Tamaro zaganjal ob praško politiko glede Italije. Stuparich je sodil, da Tamaro tako piše iz preračunanega sovraštva, čeprav je med vojno z navdušenjem pisal o vlogi Češkoslovaške v srednjeevropskem prostoru.

Stuparich piše: »Vedel sem, da je Tamaro krut sovražnik Jugoslovanov, vedel sem tudi, da je bil med vojno pristaš nastanka češkoslovaške države, zdaj pa piše, da se Italija zaradi tega izpostavlja nevarnosti, da bi ji očitali, da je prispevala k rojstvu močne podonavške države, ki naj bi postala strašna grožnja za njen Jadran«.

Stuparich je napisal članek za rimski list *Il popolo romano* in glede Tamara ugotovil, da je avtor dela v dveh knjigah *La storia di Trieste* (I. izdaja Rim, 1924, II. izdaja Trst, 1976) rad temeljito spremenil med eno in drugo izdajo svoje stališče do raznih vprašanj, med drugim o Češkoslovaški.

Stuparich je imel veliko sitnosti, preden je lahko odpotoval v Prago. Pri prosvetnem ministrstvu je spet moral posredovati Prezzolini. Tržaški šolski skrbnik Renda ga je pozval k sebi in mu dejal, naj se odpove Pragi in naj sprejme šolsko delo pri jesenskih izpitih leta 1921. Odklonil mu je kakršen koli dokument v podporo prošnji, naslovljeni na prosvetno ministrstvo, češ da se zaveda svoje učiteljske dolžnosti, da pomeni zanj več tuja država kot domovina itd. Stuparich je bil tako užaljen, da je skrbnika pozval na dvoboj, čeprav se ni strinjal s takšnim obračunavanjem.

Hči Giovanna poroča, da sta bila očetovi priči nad dva metra visoka grenadirja, njegova bojna tovariša. Za izpolnitev običajnih formalnosti sta se javila na skrbnikovem domu. Skrbnik se je zelo prestrašil in izjavil, da Stuparicha ni hotel žaliti, zato se mu je opravičil. Kljub temu je Stuparich razumel, da bo njegova šolska kariera v Trstu težavna. 25. oktobra se je vrnil k šolske-

mu delu, 26. novembra pa je prišla potrebna odobritev iz Rima in je lahko odpotoval v Prago.

Pred odhodom je dokončal Slataperjevo biografijo. Druga izdaja je izšla šele leta 1950. Stuparicheva žena je bila Slataperjeva prijateljica, zato je prvo izdajo posvetil njej. V spomin ji je napisal: »Ti boš v knjigi našla velik del svoje preteklosti, ki je bila tako Tvoja kot moja«.

Knjiga je zmes spominov in kritike. Opisano je čustvovanje treh Tržačanov (Slataper in brata Stuparich) v Florenci, v Trstu pa njihovo bojevito razpoloženje proti skrajnemu konzervativnemu meščanstvu. Podčrtan je Slataperjev srd nad rojstnim krajem, ki ga je prisilil živeti v mejah tesno odmerjenega obzorja, obenem pa tudi ljubezen za tragično usodo svojega mesta. Nobene iracionalnosti ni v delu, ampak zgolj glas vocianskega duha Benedetto Croceja. Trojka je mislila, da je bila njena dolžnost spraviti v red človeštvo.

»Danes smo bolj mirni; videli smo in sodelovali pri izbruhu viharja, ki naj bi po našem prepričanju nanovo uredil temelje sveta. Običali pa smo na istem mestu kot prej. Samo bolj goli smo. Na stvari gledamo brez meglene zavese«.

Po povratku iz Prage se je Stuparich vrnil k šolskemu delu. Z Gaetanom Salveminijem se je posvetoval, kako bi bilo možno dvigniti vpliv Mazzinijevih nauk v Italiji in svetu. Opazil je, da je v njih možno zaslediti nekaj organski smiselni razvoj v dojemanju umetnosti kakor tudi zgodovine in verstva. To večina kritikov zavrača. Zato misli, da bi z dokazovanjem Mazzinijeva nepredmetnega dojemanja sveta lahko dvignili tudi ugled Mazzinija kot misleca. Salvemini je odgovoril, da tako tudi sam misli. Zato se je že lotil te naloge. Da se ne bi hodila v koruzo, je Stuparichu svetoval, naj bi se raje poglobil v preučevanje Mazzinijevih miselnosti glede Slovanov. V Italiji je zelo malo poznavalcev slovanskih problemov, zato so v tako slabo informirani deželi imeli velik uspeh razni Tamaro in Duden in drugi poklicni lažniki.

Bolezen je Stuparichu preprečila, da bi izpolnil Salveminijev nasvet. Umrli je kmalu nato v Rimu pri hčerki Giovanni.

(dalje)